

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה ל חינוך תשע"ט 2019

שם הקורס: ביקורת החינוך הגבוה של ניטשה

מס' קורס: 12920337

שם המרצה: פרופ' רוני אבירם
שעות קבלה: בתיאום מראש

יעדי ההוראה:

בעשרות השנים האחרונות אנו עדים לדיון חוזר ונשנה במה שלעיתים נקרא "משבר האקדמיה", "בגידת האקדמיה ביעודה", או "ההשחתה המוסרית של האקדמיה". דיון זה מתייחס גם לתופעה של ירידה ביוקרתם של מדעי הרוח ובמספר התלמידים (תופעה שקשורה לפגיעה בחופש האקדמי של המרצים ולאבדן מסגרת מחשבתית מאחדת באקדמיה). לעיתים קרובות הדיון מלווה בהחלטות על נקיטת צעדים להתמודדות עם המשבר במדעי הרוח (כמו מלגות מיוחדות למרצים צעירים או לתלמידים מצטיינים). הדיון והפתרונות שהוא מעלה נותרים טכניים ושטחיים ואינם מתמודדים עם סיבות העומק לשינוי המהותי בטיבה של האוניברסיטה והמשבר הכרוני של מדעי הרוח הנובע ממנו.

ניטשה הוא ללא ספק הפילוסוף שהשפיע ביותר על החברה המערבית המודרנית והפוסטמודרנית שלאחר זמנו, אך גם שאפיון באופן החד ביותר את תחלואי החברה המודרנית בת זמנו ושחזה את התפתחותם העתידית, כולל מה שנקרא בעשורים האחרונים "העידן הפוסטמודרני". ביקורתו היתה מכוונת במידה רבה גם לשינוי הדרמטי בתפקיד האוניברסיטאות בתקופתו, וכפי שהוא צפה – גם בעתיד.

הקורס יוקדש להבנת המשבר כפועל יוצא של התפתחות המודרניות והפוסטמודרניות על בסיס קריאת שני סעיפים מהמסה של ניטשה "שופנהאור כמחנך" (א', ו') שנכתבה בעשורים האחרונים של המאה התשע-עשרה.

מטרת הקורס

1. להציג את תפיסת האדם והחינוך של ניטשה על רקע ביקורתו הכללית יותר על המודרניות והפוסטמודרניות
2. להבין את ביקורת החינוך הגבוה שלו
3. לדון ברלבנטיות של הביקורת הזאת לזמננו, ובפתרון המשבר בזמננו

פרשיות לימודים:

1. מבוא כללי למחשבתו הפסיכולוגית והחינוכית של ניטשה
2. תפיסת המבנה האישיותי הרצוי של ניטשה
3. תפיסת ההתפתחות האישיותית הרצויה
4. תהליכי האקספלורציה והרפלקסיה הדרושים למימוש עצמי
5. תפקידו של החונך
6. הקשר בין חינוך לתרבות
7. התהליכים המביאים לניווט התרבות והחינוך המודרניים (ופוסטמודרניים)
8. התנוונות החינוך הגבוה באוניברסיטה המודרנית
9. האם הפתרון הניטשיאני רצוי? האם הוא ניתן למימוש היום?

דרישות והרכב ציון הקורס

משקל בציון הסופי ** (יש למחוק את המיותר)	
נוכחות	- % _____
בחנים ***	- % _____
עבודות	- % _____100
מבחנים	- % _____
סיורים	- % _____
סה"כ	- 100%

רשימה ביבליוגרפית:

עברית

ניטשה, פ. (1999), "שופנהאור כמחנך", בתוך: מסות על חינוך לתרבות (תרגום ועריכה י. גולומב), מאגנס.

אבירם, ר. (1993) "החילון כמבוא לצמיחתו של האדם האחרון: ביקורת המודרניות של פרידריך ניטשה", בתוך: א. שגיא וד. סטטמן (עורכים), בין דת למוסר, הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, עמ' 75-94.

גור-זאב, א., עורך (2005) קץ האקדמיה בישראל? גיליון מיוחד של עיונים בחינוך.

** אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.
*** על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם.

**

***